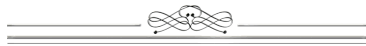

дозволити проводити його до внесення відомостей до ЄРДР, а також без ухвали слідчого судді. Запровадження відповідної норми у чинному КПК України створить належні гарантії отримання допустимих доказів під час здійснення досудового розслідування.

Список використаних джерел: 1. Ухвала Корольовського районного суду м. Житомира від 16.06.2015 р., справа № 296/6557/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/51693189>. **2.** Ухвала Ленінського районного суду м. Миколаєва від 29.02.2016 р., справа № 489/6611/15-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/56211946>.

УДК 343.132.133 (477)

Марина Володимирівна АЛЕКСЕНКО,
слухач магістратури Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЗАСТОСУВАННЯ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ЗВ'ЯЗКУ З ПРИМИРЕННЯМ ВИННОГО З ПОТЕРПІЛИМ

Застосування звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим є доволі актуальною проблемою. Метою даної роботи є дослідження поняття (ознак), передумов, підстав, особливостей застосування та значення даного виду звільнення від кримінальної відповідальності. Відповідно до ст. 46 Кримінального кодексу України 2001 р. (далі – КК) особа, яка вперше вчинила злочин невеликої тяжкості або необережний злочин середньої тяжкості, крім корупційних злочинів, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона примирилася з потерпілим і відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду. Звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 46 КК є обов'язковим для суду і безумовним для особи, що вчинила злочин, і щодо якої вирішується питання про її звільнення від кримінальної відповідальності за наявності зазначеної підстави. Передумовою цього виду звільнення є вчинення особою вперше умисного або необережного злочину невеликої тяжкості

або необережного злочину середньої тяжкості. Особливістю такого злочину в даному випадку є обов'язкова наявність потерпілого, тобто фізичної особи, якій заподіяна фізична, моральна або матеріальна шкода (ч. 1 ст. 55 КПК) і яка подала відповідну заяву про визнання її потерпілою. Примирення особи з потерпілим і відшкодування нею завданих збитків або усунення заподіяної шкоди і є підставою звільнення особи від кримінальної відповідальності за ст. 46 КК. Примирення – це угода зазначених осіб, наслідком якої є прощення потерпілим свого кривдника, який заподіяв йому шкоду. На думку К. Чумак, існування інституту примирення винного з потерпілим, значно розширило процесуально-правові можливості сторін кримінального провадження на цьому напрямі. Проте дискусійними є окремі аспекти розмежування та співвідношення звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 46 КК зі схожими, на перший погляд, положеннями, що стосуються звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі угоди про примирення між потерпілим та підозрюваним, обвинуваченим, з чим неможливо не погодитися [3, с. 135 -136]. У теорії кримінального права тривають дискусії щодо конституційності звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Так, одні вчені, наприклад як С. С. Яценко розмірковують з цього приводу наступним чином: «Питання наявності підстав для настання кримінальної відповідальності можливе лише при встановленні в діянні особи складу злочину, в тому числі й такого його важливого компонента, як вина особи у вчиненні злочину, що відповідно до конституційного припису (ч. 1 ст. 62 Конституції України) можливе лише обвинувальним вироком суду. Закриття ж кримінальної справи ухвалою або постановою суду без постановлення обвинувального вироку, яким тільки і може бути встановлена вина особи у вчиненні злочину, вочевидь не узгоджується з конституційним принципом презумпції невинуватості» [4, с. 57]. Іншу точку зору висловив М. Й. Коржанський, зазначивши, що інститут звільнення від кримінальної відповідальності, передбачений розділом IX Загальної частини КК, є нелегітимним та нечинним [5, с. 47-55]. Особливістю звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим є те, що для його застосування вимагається не лише позитивна посткримінальна поведінка винного, а й добровільне волевиявлення потерпілого. Відповідно до абз. 5 п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 року № 1 «Про практику застосування

судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності» за наявності передбачених у ст. 46 КК підстав звільнення особи від кримінальної відповідальності є обов'язковим. Суд має здійснювати його за правилами, встановленими ст. 8 КПК. При цьому необхідно зважати на те, що у ч. 1 ст. 27 КПК також передбачено обов'язкове закриття справ, які порушуються не інакше як за скаргою потерпілого, у зв'язку з примиренням останнього з обвинуваченим або підсудним [1]. Для забезпечення однакового та правильного застосування положень Кримінального процесуального кодексу України при здійсненні судами загальної юрисдикції кримінальних проваджень на підставі угод, з метою уникнення неоднозначного тлумачення норм закону в судовій практиці та запобігання помилок, діючи відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 36 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" Пленум Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ встановив, що відповідно до ст. 468 КПК у кримінальному провадженні може бути укладено два види угод, одна з яких – угода про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим, друга – угода між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. Крім того, угода про примирення також може укладатися, якщо її сторонами чи стороною є неповнолітні. Відповідно до ст. 4 вище зазначеної постанови №13 угоду про примирення може бути укладено у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої та середньої тяжкості, а також у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. У кримінальному провадженні щодо тяжких та особливо тяжких злочинів угода про примирення не укладається, за винятком кримінального провадження у формі приватного обвинувачення, яке здійснюється щодо кримінальних правопорушень, визначених ст. 477 КПК [2]. Як правильно зазначає Ю. В. Баулін, звільнення від кримінальної відповідальності на підставі ст. 46 КК не допускається, якщо встановлено, що заяву про припинення подальшого кримінального переслідування винного потерпілий зробив не добровільно, а вимушено – в результаті погроз, залякувань або іншого неправомірного впливу з боку винного чи його оточення [6, с. 139].

Отже, підґрунтям звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим є принцип гуманізму, який виражений у Конституції України, а саме у ст. 3, де людина, її життя і

здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю.

Список використаних джерел: 1. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. 2. Постанова Пленум Вищого спеціалізованого Суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» від 11 грудня 2015 р. № 13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>. 3. Електронне наукове фахове видання «Науковий часопис Національної академії прокуратури України» №2, 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/10-2016/02/chumak.pdf>. 4. Яценко С. Конституційний принцип презумпції невинуватості та інститут кримінальної відповідальності в праві України і деяких інших європейських держав: порівняльний аспект / С. Яценко // Юридичний вісник України. - 2004. - № 43. - 23-29 жовтня. 5. Коржанський М. Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: моногр. / М. Й. Коржанський. – К. : Атіка, 2004. - 340 с. 6. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності: моногр. / Ю. В. Баулін. – К. : Атіка, 2004. – 296 с.

УДК 343.915(477)

Вадим Миколайович БАБАКІН,

кандидат юридичних наук, доцент, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи науково-дослідного центру Національного університету цивільного захисту України

ПРОТИДІЯ МОЛОДІЖНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Стан протидії серед злочинності молоді у багатьох країнах світу свідчить про те, що молодь є однією із найбільш кримінально уражених груп населення. Активізація злочинних намірів серед осіб молодого віку проявляється у готуванні і вчиненні таких злочинів, як тероризм,